

Motion till riksdagen 2021/22:309

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Utökat stöd till hemlösa, villkorat försörjningsstöd samt ökad kontroll vid vård av personer som lider av missbruk eller psykiska sjukdomar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över socialtjänstlagen för att införa tydliga nationella prestationskrav i samband med utbetalning av försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda högre försörjningsstöd till dem som väljer att deltidsarbeta men inte får en lön som överstiger ett hundra procentigt försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra samhällstjänster för dem som saknar arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheten till kontroller inom beroendevården och tillkännager detta för regeringen.

Bekämpa hemlöshet genom bostad först

Hemlöshet är ett mycket stort problem för både samhället och de hemlösa. Som hemlös är man socialt utsatt och i många fall försakad sitt människovärde. Därför är det viktigt att hela tiden göra sig påmind om att hemlösheten först och främst är ett bostadsproblem. Genom att börja med att lösa bostadsfrågan kan den sociala biten successivt också bli bättre, vilket hela samhället tjänar på. Riktade insatser för att förhindra hemlöshet kan vara mycket värdefulla för samhället i stort.

I ett flertal kommuner har man inlett en metod som kallas Bostad först. Initiativet, som varit framgångsrikt i utlandet, går ut på att erbjuda hemlösa personer en permanent bostad med ett eget förstahandskontrakt. Detta kan ses som en direkt motsats till hur det fungerar idag, där hemlösa slussas runt mellan olika härbärgen eller andra tillfälliga lösningar. Istället för att gå ifrån en hårt utsatt situation och sedan tvingas klättra uppåt i bostadshierarkin får deltagarna genom projektet chansen att börja på topp. Tack vare ett antal hjälpinstanser vid sidan av kan detta på sikt förbättra situationen för hela samhället, vilket således innebär såväl en samhällsekonomisk vinst som en vinst för enskilda individer. I likhet med den så kallade egnahemsrörelsen innebär åtagandet att den hemlösa får chansen att värna om sitt alldeles egna hem, vilket skapar ansvar. Regeringen bör stimulera kommuner till att lösa hemlöshetsfrågan genom såväl förebyggande arbete som införandet av projekt i likhet med Bostad först genom att möjliggöra statligt stöd för ändamålet samt göra en utredning av hur hemlösheten på bästa sätt kan lösas.

Ändrade villkor för försörjningsstöd

I Sverige är vi lyckligt lottade. Vi är lyckligt lottade för att våra förfäder har byggt upp ett välfärdssystem som bygger på att vi tillsammans hjälper varandra när vi behöver hjälp. Trygghetssystemet i Sverige är unikt och för många runt om i världen en förebild för hur de vill ha det i sina länder. Detta är något vi bör ta tillvara och ingenting som får raseras. Det är lätt för oss att ta dessa förmåner för givna och därför är det viktigt att också visa att med rättigheter följer skyldigheter.

De som söker försörjningsstöd vill allt som oftast inget hellre än att skaffa sig en sysselsättning. Ofta handlar det om personer som arbetat, som tagit ströjobb alternativt inte kommit in på arbetsmarknaden överhuvudtaget. Oavsett hur en specifik situation ser ut kan det vara av stor vikt att samhället sätter press och ökar motivationen att söka sysselsättning. Med ökad sysselsättning ökar således också chanserna till ett framtida drömjobb då det ger nya erfarenheter och kunskaper. Aktiveringskrav kan ge flera positiva effekter. Inte minst får en person som söker sysselsättning press på sig att verkligen leta efter något som förhoppningsvis också passar vederbörande ganska bra. Själva sökandet i sig kan hjälpa till att öppna ögonen för egna idéer och eventuellt stimulera och göra dem till verklighet. Personer som fått stimulans att aktivera sig under arbetslösheten kan få ökad lust att hitta ett arbete och därför bör man som enskild person aktivt ha sökt sysselsättning för att erhålla försörjningsstöd.

Det behöver inte nödvändigtvis bara handla om att aktivt söka arbete utan även sysselsätta sig med annat, såsom exempelvis praktik, utbildning eller annat som man kan ägna sig åt under några timmar per dag. Att öka sysselsättningen är viktigt för att förbättra folkhälsan eftersom passivitet riskerar att leda till ökad depression eller rastlöshet. Även om försörjningsstödet betalas ut av kommuner är det en nationell angelägenhet att folkhälsan är god och att sysselsättningen är hög. För utbetalning av försörjningsstöd i framtiden bör kraven på sysselsättning vara hårdare, vilket således också bör framgå av socialtjänstlagen.

Många tror att arbetssökande väljer att ta de jobb de kan få om de har den möjligheten. Tyvärr är det inte alltid så verkligheten ser ut. Ett av skälen till detta är att lönen är lägre eller lika låg som den ersättning man skulle kunna få från försörjningsstöd, vilket gör att det kanske inte alltid är ett enkelt steg för exempelvis långtidsarbetslösa.

Även om det på sikt oftast lönar sig att ta jobbet man erbjuds väljer många att inte göra det då de under en längre tid tvingats leva med en svag ekonomi. Detta måste åtgärdas, vilket kan göras om man som morot för att man valt att ta ett lågbetalt arbete kan få en liten kompensation så att det alltid lönar sig mer att arbeta.

Samhall startade en gång i tiden för att arbetslösa skulle få chansen att bidra till samhället och samtidigt få en merit för att fortsatt kunna söka jobb. Arbetslivserfarenhet är i dagens samhälle oerhört högt värderat och ökar människors kvalifikationer för framtida arbeten markant. Detta borde och kan utvecklas så att även lågutbildade, nyanlända och andra personer som har förhållandevis svårt att få jobb dels får göra rätt för sig, dels får en merit att skriva upp på sitt cv. Arbetsmoralen kan stärkas och den psykiska ohälsan som i många fall kan kopplas till passivitet kan minska. Kritiken mot detta system är att denna sorts tjänster skulle konkurrera ut privata aktörer, men faktum är att det idag finns oerhört många områden som inte är beroende av en privat aktör på marknaden. Om vissa tjänster, såsom exempelvis skötsel av kommunal mark eller soptömning, ändå utförs av kommunalt anställda kan fler människor få sysselsättning samtidigt som kommunerna får en chans att få mer gjort. Sysselsättningen blir som en sorts villkorad praktik.

Riksdagen bör ge regeringen i uppgift att ta fram ett system där arbetslösa men arbetsdugliga personer erbjuds sysselsättning mot att de också får försörjningsstöd.

Ökad kontroll inom beroendevården

Skräckexempel idag visar hur människor inom lagen om vård av missbrukare (LVM) i vissa fall bollas runt utan att få den medicin de är i behov av. Detta sker då man enbart fokuserar på att erbjuda inlagda patienter stöd för ett särskilt problem utan att se övriga behov. Resultatet av detta har inneburit att många förpassas till en ohållbar situation med otillåten självmedicinering och i många fall onödigt lidande, men problemen slutar inte där. I Uppdrag granskning har en tidigare intagen vittnat om en omfattande införsel av droger till ett LVM-hem av hemmets personal. Anställda har även vittnat om hur lätt det är för besökare till intagna patienter att smuggla in droger till slutna boenden i exempelvis olika förpackningar eller i kläder. Statens institutionsstyrelse (Sis) har särskilda befogenheter för att upptäcka införsel av droger, som exempelvis kroppsvisitation, men bara om det finns misstanke att vederbörande har droger gömda på kroppen. LVM-hemmen har även en möjlighet att besluta om rutinmässiga säkerhetskontroller där man använder sig av metalldetektorer för att exempelvis upptäcka kanyler. Det finns även så kallade elektroniska näsor som reagerar på vissa droger, men det används trots det uppenbara behovet inte särskilt ofta. Bara faktumet att en person tvångsomhändertagits bör vara skäl nog för ordentliga kontroller, utan några andra skäl.

Regeringen bör återkomma med förslag som syftar till att kontrollen av personer som genom LVM tvångsomhändertagits kan öka.

Markus Wiechel (SD)

Jennie Åfeldt (SD)

Mikael Strandman (SD)

Alexander Christiansson (SD)